

Aspekty sociálnej inklúzie a používanie slovenčiny vo verejnom priestore

Ol'ga Orgoňová

Abstract

Aspects of Social Inclusion and the Use of Language in the Public Sphere. *This contribution relies on the discourse of social inclusion in the EU. One of the strategic priorities of this discourse is the development of the so-called social capital in the sense of supporting people's full citizenship and their participation in a wide range of public activities. I compare the ideas of the social policy of the EU with one aspect of language use in Slovakia, trying to apply the idea of social equality to new forms of the language of respect. My effort is to balance the previous attempts at changes in Slovak inspired by the effort to make genders equally visible, with the relevant ideas of contemporary Slovak linguistics. On this base, I am trying to offer my view on the possibilities and limits of the proposed innovations.*

Keywords: social inclusion, language of respect, language innovations, use of Slovak.

Kľúčové slová: sociálna inklúzia, jazyk rešpektu, jazykové inovácie, používanie slovenčiny.

Úvod. Rámcové idey a pojmy k sociálnej inklúzii v EÚ

V príspevku vychádzam z diskurzu sociálnej inklúzie v EÚ. Jednou zo strategických priorit tohto diskurzu je rozvíjanie tzv. sociálneho kapitálu v zmysle podpory plnohodnotného občianstva ľudí a ich participácie na širokom spektre verejných aktivít. Idey o sociálnej politike EÚ usúvzťažňujem s jedným aspektom jazykového diania na Slovensku, snažiacim sa o aplikovanie idey sociálnej rovnosti do tvorby novotvarov jazyka rešpektu. Mám pritom na pamäti úvahy o rodovo vyváženom jazyku (Urbancová 2019, Moyšová 2024a a iní), resp. o inkluzívnom jazyku (Motyková 2020 a iní), či najnovšie rešpektujúcim jazyku (kolektívne dielo 2023). Osobitne reflektujem referencie o aspektoch zaobchádzania s inkluzívnym jazykom v cudzích jazykoch a krajinách, aby som „neobjavovala objavené“. V tomto smere sú pre mňa inšpiratívne práce S. Moyšovej (2024a, 2024b) či S. Verтанovej (2023b). Rovnako sa inšpirujem myšlienkami o prepojení jazykovej

korektnosti s politickou korektnosťou tak, ako na to poukazujú N. Cingerová, I. Dulebová a R. Štefančík v publikácii *Politická lingvistika* (Cingerová, Dulebová, Štefančík 2021: 35). Mojm úsilím je usúvzťažniť doterajšie pokusy o zmeny v slovenčine inšpirované snahou o zviditeľnenie rodov s relevantnými ideami súčasnej lingvistiky. Na tejto báze zakladám svoj pohľad na systémové či konvenčné možnosti a limity ponúkaných inovácií.

Kľúčovým politickým aj sociokultúrnym pojmom doby je *integrácia*, resp. *inklúzia*. Pod konceptom *integrácie* sa rozumie dnes kreovanie „spoločnosti pre všetkých“ pri *inkluzívnom* akceptovaní (rešpektovaní a tolerovaní) *diverzity*. V takej spoločnosti má každý jednotlivec vyvážené práva a povinnosti a hrá aktívnu úlohu vo verejnom dianí (Gerbery, Džambazovič 2011). V prepojení s dianím v jazykovede sa tak vytvára rámec pre participáciu takýchto angažovaných jednotlivcov (aj laikov) na kultivácii materinského jazyka napríklad vo sfére jazykového poradenstva, v oblasti lexikografie a pod.

Slovenské lingvistické opory jazykovej inklúzie v kocke

Pragmatizovaná lingvistika

Kým poslaním tradičnej jazykovej kultúry funkčného štrukturalizmu B. Havránka v 30. rokoch 20. storočia bolo vedomé teoretické pestovanie spisovného jazyka (čiže išlo o intervenčné, regulatívne, autoritatívne zásahy), v čase masového zapájania diverzifikovaného spektra komunikantov do verejných sociálnych interakcií sa diverzifikovali aj podoby (stráty) národného jazyka (štandard, profesionálna, reč, slang...) a v spontánnych procesoch používania jazyka sa etablovali aj na úrovni celospoločenského strátu spisovného jazyka mechanizmy neintervenčnej kultivácie jazyka (Dolník 2018). Sledujúc dynamiku a variabilitu vo fungovaní verbálnej komunikácie kompetentný poradenský jazykovedný orgán ráta s variantnosťou výrazových prostriedkov zakorenených v úze. Súčasťou tejto poradenskej práce orientovanej na verejnosť je tak nezriedka poučenie o škále možností na vyjadrenie istého obsahu s odporúčaním preferenčnej voľby vyjadrovacích prostriedkov.

V súvisе s reflektovaním „inštinktoidného“ mechanizmu kultivácie (v centre je napodobňovací inštinkt súvisiaci s osvojovaním si a používaním materinského jazyka v kontinuite s bežným úzom) odporúča J. Dolník „vpúšťať“ aj do kodifikácie to, čo v komunikácii prevláda a pretrváva, teda čo je životaschopné. Ak v praktickej komunikácii pretrvávajú aj alternatívne možnosti (*vitajte v IKEA/v IKEI; budeme sa sústrediť/sústredíme sa; pre-*

chod/priechod, desať Eur/Euro...), netreba sa umelo brániť variantnosti (Dolník 2017: 222; 225; 237; 239 a inde).

Sociálna lingvistika

Jadrne sa dá oprieť o originálne idey z konceptu sociovedeckej komunikácie (Dolník 2017: 204-241). J. Dolník upozorňuje na to, ako sa z jednej strany zvyšuje vedecká gramotnosť laickej verejnosti a z druhej strany senzibilita vedcov vo vzťahu k praktickému životu. Tak sa rozvíja interakcia vedy a verejnosti v prospech oboch strán. Súčasťou partnersky interakčne poňmanej odborno-laickej komunikácie je aj komunikácia o jazyku (jazykovedcov s nejakými jazykovedcami v jazykovej praxi). Osobitným prípadom vstupovania laikov do jazykovedného účinkovania (tradične najmä v oblasti dialektológie a slovníkárstva) je pôsobenie v tzv. laickej jazykovede (Saicová-Řimalová 2020).

Jednou z podôb angažovania sa (nielen) laikov vo veciach jazykových sú aktivity stúpcov vyššie spomenutého jazyka rešpektu. Tomu sa venujú nielen jednotlivci, ale napríklad aj občianske združenie, nadácia či časopis. Jazykové iniciatívy týchto subjektov korelujú viac-menej s aspektami programových cieľov liberálne, prípadne progresivisticky orientovaných politických subjektov na Slovensku¹. Jedným z ich zámerov je vnášanie jazykových zmien do slovenčiny vo verejnej (najmä písomnej) komunikácii v úsilí o verbálne zexplicitnenie rodovej rovnosti. Vzhľadom na isté kontroverznosti niektorých zavádzaných novotvarov napájam na tieto pragmatizujúce a sociálnolingvistické idey k jazykovým inováciám následné stimuly.

Stimuly na efektívne riešenie vybraných problémov v používaní jazyka v kontexte radikálnej demokratizácie občianskej spoločnosti

1. Formulovať svoju ponuku pozitívne, výrazovo úsborne a v škále viacerých možností, nie vylučovaním či nahrádzaním starších riešení

Ide o prezentáciu možností v škále s vyhnutím sa binárnej optike „dobré – zlé“ (slová ako *zlý, nesprávny, zakázaný...* sa nepoužívajú). Ponuka „lepších“ a „oveľa lepších“ riešení otvára širší priestor variabilite než binárna

¹ Pri tomto konštatovaní mi nejde o „nálepkovanie“ spomínané v publikácii *Hovorme o sebe s rešpektom* (2023: 145). Nikoho konkrétneho nestotožňujem s akoukoľvek politickou identitou, ani nekonštatujem absolútnu koreláciu medzi jazykovými preferenciami a politickou, prípadne ideologickou identitou subjektov.

opozícia a je väčšia šanca, že používatelia si v danej škále ponúk nájdu svoju preferenciu.

Pozrime sa, ako možno zvýšiť zrozumiteľnosť výpovede vďaka gramatickej modifikácii s preferenciou stručnosti a ľahkej zapamätateľnosti určitého tvaru. Príklad čerpám z elektronickej príručky *zrozumiteľného písania* (autorstvo náleží Slovenskej sekcii Generálneho riaditeľstva pre preklad pri Európskej komisii v Luxemburgu).

a) Nejasné riešenie:

Európskym parlamentom ***bolo vydané odporúčanie***, že zo strany členských štátov ***má byť venovaná pozornosť*** zjednodušeniu postupu.

b) O čosi lepšie riešenie:

Európsky parlament ***vydal odporúčanie***, aby členské štáty ***venovali pozornosť zjednodušeniu postupu***.

c) Oveľa lepšie riešenie (vďaka ekonomickým jednoslovným dejovým výrazom namiesto komplikovanejších multiverbizovaných spojení s abstraktnými menami):

Európsky parlament ***odporučil***, aby členské štáty ***zvážili zjednodušenie*** postupov.

Trpnému rodu sa však netreba vyhýbať úplne. Môže byť žiaduci, ak napríklad nie je potrebné vyjadriť iniciátora deja, pretože je buď zrejmý z predošlého kontextu, alebo všeobecne platný (*Všetci zamestnanci boli vyzvaní, aby písali zrozumiteľne.*)

Pozri: http://publications.europa.eu/resource/cellar/725b7eb0-d92e-11e5-8fea-01aa75ed71a1.0015.02/DOC_2

2. Preferovať dávanie odporúčaní pred príkazmi, nechať adresátom slobodu rozhodovania

Na ilustráciu vyberám komunikáciu z jazykovej poradne Sme, ktorú zabezpečujú pracovníčky Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV.

Otázka: Ako skloňujeme slovo newsletter?

Odpoveď: Neživotné podstatné meno *newsletter* sa v jazykovej praxi skloňuje so zachovávaním aj vynechávaním vkladnej samohlásky *e*. Odporúčame Vám skloňovať ho podľa vzoru *dub*, čiže so zachovávaním hlásky *e*: *naše newslettery, odber newsletterov*.

Pozri: <https://jazykovaporadna.sme.sk/q/10275/>

3. Rešpektovať jazykové univerzálie overiteľné v odborných príručkách či príspevkoch profesionálnych lingvistov (nespochybňovať nesporné)

Nesporné sú systémové vzťahy v lexikálnej zásobe: synonymia, antonymia, polysémia či homonymia. Predsa problémom pre isté kruhy je spojenie *znásilňovať skutočnosť* ako jazykovo necitlivé. Argumentuje sa tým, že uvedené spojenie môže traumatizovať tých, čo prežili skúsenosť s biologickým znásilnením. Pravda, podľa kodifikačného diela Krátkeho slovníka slovenského jazyka (KSSJ) je výraz „znásilniť“ dvojjvýznamová jednotka, kde 1. význam je priamy a konkrétny. Slovník uvádza príklad: *Prinútiť (niekoho) na pohlavný styk*. 2. význam má kvalifikátor *kniž.* (čiže ide o význam spájaný z využívaním primárne v najprestížnejšom a najkultivovanejšom štylistickom variante komunikácie) a je vymedzený ako *Násilím ovládnuť niečo.: z. vôľu niekoho; z. skutočnosť*. To znamená, že ide o myšlienkové prekrúcanie (vôle či skutočnosti). Porov. <https://slovník.juls.savba.sk/>. Z hľadiska lexikologickej teórie ide o prejav systémového vzťahu v jazyku – polysémie. Takisto sa metaforicky *rozvzdajú* napríklad *myšlienky*, *plodia sa lži* aj *dobré nápady* a pod.

Metafora je jedným z nástrojov ekonomického narábania s jazykom, totiž jedna forma slova pri prenášaní významov slúži viacnásobne a je nositeľkou viacerých významov využívaných v rôznych (vzájomne si neprekážajúcich) kontextoch. Navyše využívanie druhotných významov jedného viacvýznamového slova je často spojené s obraznosťou a to prispieva k estetizácii vyjadrovania. Výskumom vzťahu polysémie a metaforického vyjadrovania prostredníctvom frazeológie sa zaoberá napríklad S. Vertanová (2023a). O využívaní metafory ako univerzálnej kognitívnej dispozície v jazyku politiky je reč tiež v lingvopolitologickej publikácii (Cingerová, Dulebová, Štefančík 2021: 82). Napokon je metafora rovnako efektívna v komunikácii za hranicami spisovnosti, napríklad v nárečiach. Povedzme výraz *obcovať* sa používa v nárečovom prejave v okolí Kysuckého Nového Mesta vo význame „ohovárať“.

Zhrnutie. Nemožno spochybniť systémový jav polysémie v jazyku. Rovnako nemožno spochybniť údaje z kodifikačného diela (citovaného slovníka). Do tretice nedá sa umelým „zákazom“ odstrániť z jazykovej praxe zaužívaný funkčný nástroj vyjadrovania, ktorý nielen uspokojuje bežnú neutrálnu komunikačnú potrebu, ale v priereze rôznych strátov jazyka (napríklad nárečí, profesijnej reči politikov a inde) znásobuje svoju užitočnosť. Použitie druhého významu slova *znásilňovať* (skutočnosť, fakty, niečiu vôľu...) je legitímne.

4. Zväziť vylučovanie kodifikovaných a v úze zakorenených jazykových javov potvrdených komunikačnou praxou

V synchronnej morfológii slovenčiny je kodifikované generické maskulínium ako neutrálna (rodovo bezpríznaťová) forma na označenie osoby bez rozdielu pohlavia – Popovičová Sedláčková, Piatková 2021: 127. To je zaužívané v bežnej komunikácii, ale napríklad aj v administratíve (ilustračne stačí pripomenúť národnú sústavu povolání, kde figurujú výlučne výrazy ako *pracovník*, *asistent*, *špecialista*, *operátor* a pod.). V istých kruhoch sa ale presadzuje úsilie nadmerne nahrádzať generické maskulínium, čo sa označuje ako neutralizácia. To v istých použitíach môže mať za následok zmenu lexikálneho alebo gramatického významu a to je neprípustné.

Všimnime si:

- a) Rozhodovacie kompetencie má *rektor*. (nneutralizovaná formulácia)

Rozhodovacie kompetencie má *rektorát*. (ponuka neutralizácie)
(Cviková a kol. 2014: 35).

Na margo uvedeného príkladu tzv. neutralizácie (generického maskulína) treba poznamenať, že nejde o výpovede s rovnakým významom. Kým slovo *rektor* pomenúva osobu, *rektorát* pomenúva: 1. funkčnú pozíciu a 2. úrad s administratívnym aparátom. Slová *rektor* a *rektorát* teda z hľadiska vecného významu nie sú voľne zameniteľné.

- b) *Hostovstvom* tohto podujatia je pani XY.

Podľa platnej kodifikácie vzhľadom na kvantitu koncovka *-stvo* označuje gramatický význam hromadnosti (porov. v KSSJ slová ako *potomstvo*, *ľudstvo*), avšak v danom príklade je označená len jedna osoba. Uvedený príklad teda prináša modifikáciu kvantitatívneho významu slov na *-stvo* tak, že neutralizuje rozdiel medzi jednotlivinou a množstvom. Opozícia kvantity je univerzália prítomná naprieč jazykmi sveta nezávisle od ich typologickej podstaty. Tak možno očakávať aj naďalej jej prítomnosť v profesionálne vymedzenej a štátom potvrdenej kodifikácii slovenčiny. Ide o jav prepojený súčasne aj s predošlou tézou o jazykových univerzáliách.

Pri mechanickej aplikácii alternatívnych pomenovaní namiesto výrazov v generickom maskulíne môže tiež vzniknúť pnutie vo vzťahu k optimálnosti štylistickej formulácie. Ak napríklad nahradíme názov ocenenia *Učiteľ*

roka názvom *Učiteľská osobnosť roka* (Cviková a kol. 2014: 35), nedôjde síce k zmene významu, ale vznikne menej úsporné, výrazovo nákladnejšie, ťažkopádnejšie označenie. To sa dostáva do napätia so štylistickou optimálnosťou, ale ináč je to korektné. Ak by sa ale názov ankety *Športovec mesiaca* nahradil názvom *Športová osobnosť mesiaca*, nastal by aj vyššie spomínaný významový posun. V takej ankete by mohli športoví novinári hlasovať nielen o samotných športovcoch (aktívnych účastníkoch športových súťaží či pretekov), ale napríklad aj o ich tréneroch, manažéroch a pod., teda o osobnostiach na rôznych pozíciách, ktoré pôsobia v športovom prostredí².

O možnej jazykovej citlivosti by mohla byť reč, ak by sme mali úsilie pomenovať eufemisticky, jemnejšie napríklad isté špecifické profesie. Tak sa nahrádza v národnej sústave povolání názov profesie *spaľovač mŕtvol* názvom *kremačný pracovník/pracovník krematória*. V takom prípade, pravda, nejde o zviditeľňovanie rodov, ale rozhodne ide o jazykovú citlivosť.

5. Zachovať si dôveryhodnosť pri vnášaní „inakosti“ do jazyka znamená dôkladne ovládať jestvujúce pravidlá. V obklopení jazykovými chybami vyznie aj podnet na inováciu ako chyba

Všimnime si konkrétny text – mail v internej pošte uniba.sk – *pozvánku na írsku Vianoce*.

Milé kolegyně, milí kolegovia,

radi by sme Vám pripomenuli podujatie „Keltské Vianoce“, ktoré sa uskutoční na konci semestra, 15.12., **od** 9:00-14:00 v miestnosti XY. Príďte spolu s nami osláviť koniec zimného semestra a príchod vianočnej sezóny v írskom duchu!

Podujatie je určené pre všetkých/-y? zainteresovaných/é? študentov/tky a pedagógov/gyčky. Budete **sa** môcť stretnúť s tromi zahraničnými rečníkmi a ponoriť sa do tém, ako sú kultúrne tradície Írska, význam keltskej vianočnej hudby pri formovaní národnej identity, alebo zima v írkej literatúre a naučiť základy írskoho jazyka. Nebude chýbať ani umelecká sekcia v prevedení divadelne nadaných študentov a členov katedry anglistiky a amerikanistiky. Cieľom tohto podujatia je prehĺbiť kultúrne porozumenie, upevniť vzťahy a zdieľať čaro írskych vianočných tradícií v akademickom prostredí³.

² Za túto informáciu ďakujem pánu Ľubomírovi Součkovi zo Slovenského olympijského a športového výboru. Tento výbor organizuje medzi športovými novinármi anketu *Športovec mesiaca*

³ Komentár: V texte sú podfarbené jazykovo „problémové“ prvky. Na ploche cca 10 riadkov je viac ako sedem „problémov“, čo je relatívne vysoká hustota neoptimál-

Záver

V tomto príspevku sa vysvetľuje expertné pozadie možných dynamických pohybov v jazyku v prepojení s niekoľkými stimulmi na zamyslenie k používaniu jazyka na Slovensku. Upozornila som na isté vnútrojazykové systémové princípy či na všeobecné univerzálne (napríklad polysémickosť či pojem kvantity) aj na vonkajšie riziká (napríklad významových posunov) pri neoptimálnom narábaní s jazykom. Sama vítam dynamické zmeny so životaschopnými inováciami v jazyku, ak nejstávajú apriórne prekážky ich všeobecnej odbornej aj verejnej akceptácie a ak sú posilnené citom pre slušnosť, rešpekt a toleranciu. Aktuálny prieskum výskumného tímu pod vedením S. Moyšovej z augusta 2024 na Slovensku na vzorke 432 respondentov (s vyváženým zastúpením žien a mužov z rôznych profesií vo vekovej škále od 19 rokov do 64 a viac) signalizoval nateraz len menšinovú podporu 5 – 16 percent inovačným rodovo vyváženým zmenám v jazyku médií (Moyšová 2024a).

Spomaľovačom zakorenenia rodovo citlivých zmien môže byť pravopisná nejednotnosť s rozkolísaným odčleňovaním koreňa slova a prípon v novotvaroch (ide napríklad o používanie aglutinačne zexplicitňujúcich a semioticky ozvláštnených znakov (s hviezdčikami) rátajuúcich so šerodo-

nych prvkov v neveľkom texte. 1. Časové rozpätie býva bežne označené pomocou dvojice predložiek *od – do*, kým tu bola uplatnená neštandardná kombinácia predložky „od“ v kombinácii s grafickým znakom spojovníka, a to bez medzier medzi číselnými údajmi o čase (*od 9:00-14:00*). 2. Ak sa majú explicitne vyjadrovať variácie rodu vo vete, dôsledným systémovým riešením by malo byť v slovenčine naznačenie rodovej diferencovanosti nielen na podstatných menách (*študent/ky, pedagóg/ičky*), ale aj na zhodných prídavných menách („všetkých/y“, „zainteresovaných/é“). 3. Výraz *prevedenie* je bohemizmus, správne má byť použité slovo „podanie“. 4. Použitie rodovo citlivé označenie so znakom lomky: *študentov/tky a pedagógov/gyčky* núka neštandardné alternovanie rodov s vložením lomky mimo tzv. morfematického šviku. Slová by mali mať šviky medzi tvarotvorným základom a ohýbacou príponou, teda správne by malo byť *študent-ov/študent-iek*, čiže skrátečne „študentov/-iek“ a analogicky aj „pedagógov/-ičiek“. 5. Navyše v koncovke druhého slova je hrúbka (*-yčka* namiesto správneho *-ička*). 6. Nasleduje morfosyntaktický problém so slovosledom a s umiestnením zvratnej častice *sa*. Častica *sa* nemá byť odtrhnutá a vzdialená od plnovýznamovej časti analytických zvratných slovies. Formulácia s naučením sa základov írského jazyka by mala znieť: „Budete môcť *stretnúť sa ... a naučiť sa* základy írského jazyka“. 7. Názov katedry sa správne označuje veľkým začiatočným písmenom: „Katedra anglistiky a amerikanistiky“. Ďalšie detaily, ako je napríklad umiestnenie výkričníka do pozvania na konci prvého odseku (čo pôsobí v pozvaní neprimerane direktívne), dokresľujú kontroverznosť formy textu a utvrdzujú v čitateľovi dojem o jazykovej nekompetentnosti pisateľa. V konečnom dôsledku vyznie text ako celok nedôveryhodne.

vost'ou formy (*naši*e seniori*ky*, ale aj *naši*e žiaci*čky*). V hre je pritom aj otázka štylizáčnej optimálnosti, rozsahu a transparentnosti širších textov s rodovo vyváženými formami (príklad: *naši*e seniori*ky a iní*é obyvatelia*ky, ktorí*é sú rezidenti*ky mestskej časti...*). Výzvou pre používateľov môže byť tiež znížená transparentnosť foriem s novým zástupným symbolom potenciálnej panrodovosti „x“ v pozícii koncovky (*sme radx*)⁴.

Sú známe prípady návratných či pretrvávajúcích „chýb“ v bežnej komunikácii, napríklad v spojeniach *mám 5 Euro* či *idem do IKEY*, ktoré používateľská prax legitimizovala a kodifikátori ich pod masovým vplyvom „zdola“ akceptovali ako korektné ohýbacie varianty. Analogicky možno očakávať, že isté zmeny navrhované na margo rodovej citlivosti sa takisto zakorenia, minimálne v istých sférach používania slovenčiny. To spoľahlivejšie ukáže až viacročná prax (celonárodného či v istých sférach či médiách vyhradeného) (ne)používania prvkov rodovo vyváženého jazyka.

Literatúra

- CINGEROVÁ, N., DULEBOVÁ, I., ŠTEFANČÍK, R. (2021). *Politická lingvistika*. Bratislava: Ekonóm.
- CVIKOVÁ, J. a kol. (2014). *Ako používať rodovo vyvážený jazyk*. Bratislava: Dolis.
- DOLNÍK, J. (2017). *Jazyk v sociálnej kultúre*. Bratislava: Veda.
- DOLNÍK, J. (2018). Jazykové problémy. In: *Jazyk v pragmatike*. Bratislava: Veda, s. 150–172.
- GERBERY, D., DŽAMBAZOVIČ, R. (2011). *Inovatívne orientácie v sociálnej politike. Perspektíva sociálnej inklúzie*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- Hovorme o sebe s rešpektom. Sprievodca jazykom prijatia*. (2023) Kolektívne dielo vydané s podporou MK SR. Bratislava: Büro Milk.
- Krátky slovník slovenského jazyka*. <<https://slovník.juls.savba.sk>> [10_10.2024].
- MOTYKOVÁ, K. (2020). Rodovo inkluzívny jazyk v kontexte jazykových ideológií. In: ŠTEFANČÍK, R. (ed.). *Jazyk a politika. Na pomedzí lingvistiky a politológie*. 5. Bratislava: Ekonóm, s. 251–260.
- MOYŠOVÁ, S. (2024a). Aspekty inkluzívneho jazyka nielen v slovenčine. *Kultúra slova*, 58 (1): 3–13.

⁴ Práve tento slovenčine cudzí jav získal v spomenutom dotazníkovom prieskume S. Moyšovej najnižšiu podporu, teda päť percent.

- MOYŠOVÁ, S. (2024b). Podoby rodovo vyváženého jazyka v online médiách. In: ŠTEFANČÍK, R. (ed.). *Jazyk a politika: na pomedzí lingvistiky a politológie*. 9. Bratislava: Ekonóm, s. 233–242.
- POPOVIČOVÁ SEDLÁČKOVÁ, Z., PIATKOVÁ, K. (2021). *Praktická gramatika I*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, L. (2020). Laická jazykověda. *Časopis pro moderní filologii*. 102 (1): 24–35.
<https://doi.org/10.14712/23366591.2020.1.2>
- URBANCOVÁ, L. (2019). Rodovo vyvážený jazyk v sociálno-politickom kontexte In: ŠTEFANČÍK, R. (ed.). *Jazyk a politika: na pomedzí lingvistiky a politológie*. 4. Bratislava: Ekonóm, s. 376-387.
- VERTANOVÁ, S. (2023a). Frazéma ako jazykotvorný činiteľ. *Časopis pro moderní filologii*, 105(2): 221–238.
<https://doi.org/10.14712/23366591.2023.2.4>
- VERTANOVÁ, S. (2023b). Od rodovo vyvázenej nemčiny a španielčiny až k bizarným novotvarom. Kam až dospeli snahy o inkluzívny jazyk v nemčine a španielčine. *Postoj* 29. september (2023), nestr. <<https://www.postoj.sk/138635/od-rodovo-vy vazenej-nemciny-a-spanielciny-az-k-bizarnym-novotvarom>> [10. 10. 2024].

Poznámka:

Štúdia vznikla v rámci riešenia grantu MŠVVŠ SR VEGA 1/0142/24 Jazyková inkluzivnosť: medzi integratívnou a reštriktívnou komunikáciou.

Kontakt:

prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc.

Katedra slovenského jazyka a teórie komunikácie	Department of Slovak Language and of Communication Theory
Filozofická fakulta	Faculty of Arts
Univerzita Komenského v Bratislave	Comenius University in Bratislava
Email Address: olga.orgonova@uniba.sk	
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-0159-7198	